

מגידת למעשה

במושב עזריה לא נוסדה במהלך השנים מסורת של חגיגת יום הולדת למושב. אולי כי שנים רבות לא היתה להם ממש סיבה למסיבה. השנה, במלאת למושב 60, אמנם לא ירימו פה הפקת ענק, גם לא יארגנו כנס מחזורים כפי שמקובל ביישובים רבים, אבל סיבות לשמחות וגאוה, יש ויש

חגיגת שמחת תורה ברוב עם ופתיחת אירועי שנת ה-60

מבין 28 המשפחות שייסדו את מושב עזריה, נותרה במקום משפחה אחת בלבד. משפחת דוקטורי. ההורים המייסדים כבר הלכו לעולמם ומבין חמשת ילדיהם, שלושה חיים פה עד היום - בני, מנשה ומשה דוקטורי. לאחר שיותר מפעם אחת בעבר, כמעט התרוקן המושב מתושביו, הוא נמצא בעשור האחרון בתנופת פיתוח אדירה, הכוללת התיישבות של 81 משפחות נוספות ומונה, בסך הכל, כ-1000 נפש.

מכפר יעז"ק למושב עזריה

קבוצת המייסדים של המושב, 28 משפחות מירושלים, כינתה את עצמה ארגון יעז"ק ראשי תיבות ל"יהודים עולי זאכו קורדיסטאן".

משפחת דוקטורי בהרכב מלא בימיו הראשונים של המושב

50 מטילות למשפחה

אלי בסעד

בני דוקטורי

חברת המייסדים

ביקור לוי אשכול. רחמים דוקטורי (מימין)

משה דוקטורי

מנשה דוקטורי

סיר ביטחוני בשטחי המושב. בני הקב"ט (משמאל)

אנשים שירצו. אנשי עזריה יצאו למעברות לראיין עולים ומהר מאוד הצטרפו אליהם כ-60 משפחות. האנשים האלה היו בהלם תרבותי, לא הבינו את החיים בארץ, לא את הבעיות הביטחוניות הקשות. תנאי החיים היו בלתי אנושיים ובנוסף לכל היה הפער, בין המייסדים שחיו בבתי אבן לבין העולים שחיו באהלים."

חלוקת הבתים והנחלות בנקודת הקבע העמיקו את הקרע הגדול, הור תיקים דרשו כי להם תהא זכות ראשונים לבחירת בתיים ומיקום נחלתם החדשה ואילו העולים דרשו שוויון וביצוע הגרלה בין כלל המתיישבים. הרוחות סערו ומריבות שהגיעו לכדי אלימות פיזית ותגרות ידיים, פרצו במושב. הדבר הביא את המחלקה להתיישבות בסוכנות היהודית להבנה כי אין מנוס ויש "לפרק את התבילה" ולהפריד בין הניצים. מאחר והיה קושי להעתיק את העולים למקום חדש ולא נמצא יישוב אשר יאות לקבלם, התבקשו הוותיקים לעבור לירושלים. 26 משפחות נענו לבקשה, ורק שלוש משפחות מן המייסדים (סרי, דוקטורי וצדקיהו), עברו ליישוב הקבע. משפחות סרי וצדקיהו התגוררו במושב עד אמצע שנות השבעים ואז עזבו, משפחת דוקטורי נמצאת במושב עד היום.

היחידים שנמצאים פה מאז. עם תום מלחמת השחרור, הם מספרים, חזרו והתגבשו 28 המשפחות הירושלמיות שחלמו להקים ישוב חקלאי ומתוך מקומות שונים שהציעה להם המחלקה להתיישבות של הסוכנות היהודית, בחרו את הכפר הנטוש ברייה. ב-30.10.1949, יצאו 28 גברים, כנח חלוץ להכין את המקום, בעוד הנשים והילדים מחכים בירושלים. היו אלה אנשים מבוגרים, בגילאי +40, ללא ניסיון חקלאי, שהגיעו למקום ללא חשמל, ללא מים זורמים, ללא כביש גישה. "הם הכשירו את הבתים הערביים למגורי משפחות. בינתיים הם חיו בקומונה, קיבלו שתיים וחצי לירות ליום, אחת לקומונה ואחת וחצי למשפחה. רוב המים הגיעו מבורות המים שחפרו הערבים בסמוך לבתים וחוז מזה, הביאו מים בצינור קטן, שפרשו מקיבוץ גזר", מספר משה, "כל בית שהיה מוכן, המשפחה נכנסה אליו. אנחנו היינו בין הראשונים". כל משפחה קיבלה מהסוכנות שתי פרות, 50 מטילות וחצי פרדה (אחת לשתי משפחות).

לאחר שהתיישבו במקום כל המשפחות ואף הקימו מרפאה וחנות מכולת, בד בכר עם התחלת בניית הבתים בנקודת הקבע של המושב היה צורך לחזק את היישוב. "זאת היתה תקופת העלייה הגדולה מארצות המזרח, שהתגוררו במעברות ברחבי הארץ", מספרים השלושה בשלושה קולות, "והסוכנות חילקה למושבים אוהלים ואיפשרה להם לקלוט כמה

במהלך כל תקופת ההכשרה וההכנות להתיישבות, עוד בטרם ידעו היכן הם עתידים להקים ישוב, נקראו יעז"ק.

לאחר שכבר התיישבו על אדמות הכפר הערבי ברייה (המקום בו נמצא היום בית חשמונאי), הנקודה הראשונה בה עלו על הקרקע, לא עמד השם יעז"ק באף אחד מהתנאים והקריטריונים של ק.ק.ל ושל הסוכנות, החליטה ועדת שמות היישובים לקבל ברגע האחרון את הצעתו (קביע" תו) של יצחק בן צבי, לקרוא לנקודת היישוב החדשה "עזריה". לקבוצת המתיישבים נאמר שמדובר בראשי תיבות של "עולי זאכו ראו ישועת השם". עזריה היא מילה בעלת משמעות בשפה העברית, בעלת הקשרים מקראיים (עזריה בן אמציה מלך יהודה, מלכים ב' ט"ו), אולם יותר מכל מדובר בשם סימלי.

ותיקים ועולים

בשעת אחר צהריים, מתכנסים בני, מנשה ומשה בביתו של האחרון, להעלות זיכרונות ולשחזר את ימי בראשית של המושב, שהם, כאמור,

ותיקות המקום רואות את המון החוגגים ומתקשות להאמין. שמחת תורה 2009

של פעילויות חינוכיות נוספות שמושתות על ההורים. יש גם פעילות עניפה של ועדות שונות ובעיקר של ועדת תרבות ושי תוף פעולה מצויין של הוועדים עם ועדת דת. מזה מספר שנים אנחנו חוגגים בגדול את שמחת תורה. השנה השתתפו בחגיגה יותר מ-600 איש והקדשנו אותה לפתיחת צייני אירועי שנת ה-60 למושב. אמנם אין לנו מסורת של חגיגות יום הולדת, הוא מוסיף, "ואין בידינו תקציב לחגיגות גדולות, אבל החלטנו לציין את השנה במספר אירועים קטנים".

לא יאמן כי יסופר

"בעשור האחרון", ממשיך אלי בתיאור המצב, "חלה מהפכה בתשיתות המושב. סללנו כבישים ומדרכות, התקנו תאורת רחוב, הסדרנו את בעיות ניקוז המים, שיפצנו גן ומועדון. למהפכה הזאת", הוא מציין, שותפה המועצה והעומד בראשה, פטר וייס, שמבין היטב את השינוי שעובר על המושב ונענה לפנינו בסיוע נכבד. לפני 15 שנה אף אחד לא היה מאמין שניתן לפתור את הבעיות של המושב, שנחשב לבעייתי מאוד. היום, רוב האוכלוסייה פה צעירה, רמת ההשכלה גבוהה מאוד, כמעט ואין מקרי רווחה והראשון מבין בנינו, ארי חווה, קיבל לאחרונה דרגת אלוף משנה.

כרגע פועלים להקמת מספר פרויקטים נוספים, שעדיין לא ניתן להרחיב עליהם את הדיבור ולצערנו, אין במושב יותר מגרשים למכירת. לעומת עבר קשה ובעייתי, מסכם אלי, "ההווה והעתיד של עזריה, נראים מבטיחים ביותר".

בכך ויצאו לעבוד בחוץ, רובם בבית התרושת נשר, שהציל לדבריהם את המצב. המועצה, בתמיכת הממשלה, החלה לסלול כבישים, חלה עלייה משמעותית ברמת ואיכות החינוך וההשכלה ונפסקו כמעט לגמרי העזיבות.

נכון להיום, במושב המשגשג, חיים מבין משפחת דוקטורי לדורותיה, בני ומשפחתו של אחד מילדיו (שתי בנות נוספות בבית חשמונאי), מנשה ומשפחותיהם של שניים מארבעת ילדיו ומנשה ומשפחותיהם של שלושה מחמשת ילדיו.

מבעייתיות לאיכות והצלחה

אלי בסעד חי בעזריה מאז גיל 4, משמש מזה יותר מעשור כיו"ר הוועד המקומי וכחבר בוועד האגודה. "בעבר", מספר אלי, "היה המושב בחובות כבדים. בשנת 1999 קיבלנו החלטה לפתור את הבעיות וללכת קדימה. נכנסנו למסגרת חוק גל וחוק ההסדרים ותוך כארבע שנים הצלחנו לקזז את החוב לטכ 6 מיליון שקל בלבד. נכון להיום, ועד האגודה נמצא בזכות כספית. כתוצאה מזה, אנחנו יכולים היום לצאת לפרוייקט מיפוי מחדש של המושב, לצורך רישום מגרשים, הסדרת תעסוקה שאינה חקלאית ועוד.

במסגרת ההרחבה", ממשיך אלי ומספר, "חזרו למושב הרבה מאוד בנים, בנוסף למשפחות צעירות ואיכותיות מאוד שנקלטו כאן. את מירב המשאבים משקיע הוועד המקומי בחינוך. השנה פתחנו שני גני ילדים ועדיין יש לנו 'מצוקת דיור' של ילדים, זאת אחרי שבשנים קודמות עמד הגן סגור, מחוסר ילדים. אנחנו מפעילים מועדוניית מעולה לילדי כיתות א'-ג', שפועלת כל יום עד שעה 17:00 וכוללת ארוחת צהרים חמה, בסיס בסוד מאוד משמעותי ופעילות מאוד נרחבת של תנועת הנוער העובד והלומד, עבור ילדי כיתות ג'-י"א ועוד משתתף הוועד ב-50% מעלויות

יבול עשיר של ילדי המקום. שבועות 2009

נוטעים ומכים שורשים. ט"ו בשבט 2009

תטעו עצים ותכו שורש

אולם בכך לא תמו הבעיות. תנאי החיים ביישוב המבודד לא השתפרו ובנוסף סבלו האנשים מאוד ממסתננים שנכנסו לכפר מידי לילה. "הם היו באים לגנוב", מספר בני, מי שהיה הרב"ט המקומי באותם ימים, "גנבו כל דבר, אפילו כביסה מהחבלים. לנו למשל, גנבו עז וגדי. בלילות היינו מרכיזים את הפרות והפרדות של כל המושב בסככה במרכז היישוב וקושרים את הרגליים שלהן, כדי שיהיה אפשר לשמור עליהם, אבל אפילו זה לא עזר ולמתיישבים החדשים, שהיו ללא שום רקע צבאי היה מאוד קשה עם נושא השמירה".

עוד מספרים השלושה, שתושבים היו בורחים מהמושב באישון לילה. "משאירים את הבית והרכוש ובורחים, מבלי לומר מילה לאיש".

ב-1951 הגיע לביקור במושב לוי אשכול, ששימש אז כיו"ר מחלקת ההתיישבות של הסוכנות. "אני זוכר שהוא אמר לאבא", מספר משה, "תיטעו עצים. העצים יכו שורשים וכך יכו שורשים גם האנשים ולא יעזבו".

ותודה לנשר

אחרי מלחמת ששת הימים עם התרחקות הגבול מהמושב, מספרים השלושה, השתנו התנאים. נפתרו הבעיות הביטחוניות וניתנה אפשרות לבנות כתי קבע, במקום הבתים הישנים, עם השירותים מחוץ לבית. תושבים רבים ונחו את החקלאות, החכירו את משקיהם לאלה שהתמחו